

Příloha 3b: Pracovní list k řeckému mýtu Daidalos a Ikaros

Název materiálu: Práce s cíli v měsíčním a týdenním plánu na 2. stupni ZŠ

Autor: Mgr. Anna Churáčková

Daidalos a Ikaros

Staré řecké báje a pověsti

Zvol si jednu (popř. i všechny) z variant seznámení se s bájí:

A) POSLECH:

<https://www.youtube.com/watch?v=IDdfWVoin9Y>

B) VIDEO v AJ s anglickými titulky:

<https://www.youtube.com/watch?v=3s2QPQnuaGk>

C) ČTENÍ (můžete číst z knihy „Staré řecké báje a pověsti“ od Petišky, pokud doma máte, kapitola *Daidalos a Ikaros*) - viz s. 2–4 v tomto dokumentu

Vypracuj úkoly na s. 5 a 6 v tomto dokumentu.

TEXT

V těch dávných a dávných dobách nebylo v Athénách ani v celém Řecku většího umělce nad Daidala. Byl stavitelem i sochařem a dovedl podivuhodně zpracovávat kov i dřevo. Kdo spatřil jeho stavby, byl na pochybách, zda je to dílo člověka nebo nesmrtelného boha. O jeho sochách se říkalo, že žijí jako lidé.

Často bylo Daidala vídat mezi sloupy rozestavěných chrámů, obklopeného houfem učedníků z nejvznešenějších athénských rodin. Ale nejchytřejší z jeho učedníků neměl vznešené a mocné rodiče. Nejnadanějším byl chudý syn Daidalovy sestry Talós. Zatímco ostatní chlapci měli po otcích zvučná a slavná jména, Talós dovedl své jméno proslavit sám. Nebylo mu víc než dvanáct let a už vynalezl hrnčičrský kruh. Všiml si zubaté páteře v těle ryb a podle jejího vzoru zhotovil první pilu. Podařilo se mu i spojit kloubem dvě stejně dlouhá železná ramena a sestrojil tak kružidlo.

Jednou si Daidalos prohlížel stavbu nového paláce a vyslechl, co si povídají dělníci na druhé straně zdi.

„Daidalos je největší umělec na světě, nevěříš?“ řekl jeden.

„Talós bude větší umělec než Daidalos, jen počkej, až doroste,“ řekl druhý.

Daidala rozmluva dělníků roztrpčila. Býval zvyklý, že o jeho prvním místě mezi umělci nikdo nezapochoval. Od té chvíle se nemohl na Talóa ani podívat. Učenlivý chlapec uměl už tolik, že Daidalos tušil bezpečně jeho nadcházející slávu. V duchu viděl i zářící hvězdu své slávy a zdálo se mu, že pohasíná. Talós nechápal, proč se strýc na něho zlobí a proč ho kárá. Proto byl rád, když ho Daidalos navečer vyzval na procházku. Ale strýc jen na chvíli skryl svou nenávist, aby mu provedl hrozný skutek. Vylákal Talóa na athénský hrad a v houstnoucí tmě ho srazil dolů z hradeb.

Po činu sestoupil pod hradby a chtěl Talóovu mrtvolu zahrabat, aby zahladil všechny stopy. Hledal ji marně. Bohyně Athéna zachytila padajícího chlapce, kterého si pro jeho chytrost a píli oblíbila. Zachytila ho v letu a proměnila jej v ptáka, v čejku. Dodnes se čejka bojí výšek, létá nízko a hnízdí na zemi, na lukách v malých jamkách. Je opatrná a varuje před nebezpečím i okolní ptáky.

Daidalův zločin nezůstal utajen. Nějaký pozdní chodec uviděl, co se stalo, a udal pachatele. Daidalos věděl, že neujde trestu, a proto včas prchl i se synkem Ikarem na ostrov Krétu.

Krétský král Minós uvítal s radostí na svém hradě slavného umělce. Hledal právě stavitele, který by mu postavil zvláštní vězení pro obludu Minotaura. Minotauros měl hlavu býka a tělo obrovitého člověka. Krutý král ho živil lidskými oběťmi.

Daidalos vymyslel pro Minotaura nevídanou stavbu, bludiště. Zástupy otroků lámaly kámen, přitesávaly trámy a vztyčovaly zdi. Stavěly od časného rána do noci. V obrovském bludišti se chodby křížovaly, zahýbaly a stáčely a rozvíjely jako klubko hadů. Uprostřed těch temných a klikatých cest měl být netvor uzavřen. Poslední se do spleti chodeb vydal Daidalos,

aby odstranil značky, podle nichž mohl člověk nalézt z bludiště východ. Sám ve své podivuhodné stavbě málem zabloudil.

Král Minós vystrojil na počest stavitele velikou slavnost. Ale sláva i pocty i dary nebudily v Daidalovi touhu zůstat na ostrově. Nelíbilo se mu u krutého a panovačného krále. Toužil po vlasti. Denně vycházel se svým synem Ikarem zvečera na pobřeží a díval se přes širé moře až na obzor, kde v soumraku splývala obloha s vodní hladinou. Tam, někde v dálce, ležela Daidalova vlast. Zpočátku doufal, že se na vlnách ukáže loď, která ho odveze domů. Žádný koráb se však neodvažoval odvézt z ostrova někoho, komu král nedovolil odplout. Místo lodní plachty přinášející spásu vídal Daidalos stále stejný obraz: pusté moře, skály a hejna ptáků vznášejících se nad vodou.

Proslulý stavitel záviděl ptákům jejich svobodu. Neznají hranic a překážek, přeletí hory i moře. Dnem i nocí myslel na ptáky a nemohl spát. Kreslil si jejich křídla, sledoval jejich let a tajně připravoval útěk. Opatřil si pera různých velikostí a jedné noci, skryt před lidskými zraky, se dal do práce. Svazoval lněnou nití pera k sobě od nejkratšího k nejdelšímu. Spojoval je voskem a vosk s peřím maličko zahrnul. Tím dostalo Daidalovo dílo tvar perutí. Dvě veliká křídla vyrobil pro sebe a dvě menší pro Ikara. Spokojeně si prohlížel hotovou práci. Králi patří koráby, pomyslel si, ale mně patří vzduch.

Druhého dne probudil Daidalos Ikara časně zrána. Nejdříve si sám připjal křídla, rozvířil perutěmi vzduch a vznesl se do výšky. Učil Ikara používat křidel, jako zkušený ptáci učí létat svá mláďata. Ikaros se pokoušel létat jako otec a radostně se smál, když se mu podařilo lehce kroužit nad vysokými stromy a strmými skálami. Daidalos syna poučoval:

„Dej pozor, Ikare, nelétej příliš vysoko. Slunce by roztavilo na křídlech vosk a ožehlo by ti peří. Nelétej také příliš nízko, aby ti mořské vlny nesmáčely křídla. Křídla by ti ztěžkla a stáhla by tě do hlubiny. Nelétej ani vysoko, ani nízko, leť uprostřed jako já a neztrácej mě z očí.“

Daidalos Ikara políbil a otec a syn se vznesli. První letěl Daidalos a stále se na Ikara ohlížel. Syn letěl, jak mu otec přikázal. Dole pod nimi si pastýři zacláněli dlaní zrak, dívali se k nebi a říkali si:

„To jistě letí bohové z Olympu podívat se na zem, jak lidé žijí.“

Rybářům na břehu se zachvěly ruce svírající sítě, když spatřili vzduchoplavce v povětří. Pak se rozprostřela pod Daidalem a Ikarem mořská hladina. Potkávali lodě a veslaři zapomínali veslovat. Udiveně hleděli za okřídleni. Ostrov Kréta byl už daleko za nimi, den byl jasný a Daidalos, uklidněný zdařilým letem, se zabral do vzpomínek na svou vlast.

Ikaros s rozkoší mával lehkými křídly v teplém vzduchu. Byl by se rád vznesl trochu výš, ale dokud se otec ohlížel, neodvažoval se neposlouchat. Nyní zapomněl zamyšlený otec na Ikara dohlížet a Ikaros toho využil. Vznesl se výš a výš a byl by se samou radostí z té výšky dal do zpěvu. Přiblížil se k zářícímu spřežení slunečního boha tak blízko, že mohl obdivovat jeho zlatý vůz. A slunce sálalo a rozehřívalo na křídlech vosk. Velké žluté kapky rozpuštěného

vosku kanuly do hloubky, do moře. Volné nitě a peří, které už nic nedrželo pohromadě, propustily vzduch. Ikaros mávl ještě jednou holými pažemi a zřítíl se s výkřikem do mořských hlubin. Voda umlčela jeho ústa a jiskřící hřebeny vln si podávaly hrst bílého peří.

Daidalos uslyšel výkřik, ihned se obrátil a volal syna. Nikdo mu neodpovídal. Obrovské vzdušné prostory kolem něho byly prázdné a moře pod ním pusté. Daidalos se snesl až nad vlny a volal a hledal. Našel jen roztroušené vlhké peří.

Zdrcený otec zamířil k blízkému ostrůvku, sňal křídla a usedl na pobřeží. Proseděl v zármutku celý den, a večer, když slunce končilo svou denní pouť, vyneslo moře na břeh mrtvého syna. Pod hvězdnou oblohou vyhloubil Daidalos Ikarovi hrob. Na čerstvě navršený rov slétl osamělý pták. To čejka odložila na chvíli svou plachost a křikem připomínala Daidalovi jeho dávný čin.

Jako štvaný prchl Daidalos na křídlech z ostrova a odletěl daleko od své vlasti, na Sicílii. Tam vybudoval ještě mnoho podivuhodných staveb, i umělé jezero a pevný královský hrad na vrcholku skal, ale do smrti nenašel štěstí a klid. Ostrov, kde pochoval syna, připomíná podnes svým jménem Ikarův osud. Říká se mu Ikaria.

ÚKOLY

1) Vyber tvrzení, které nebo která nejlépe vystihují obsah báje *Daidalos a Ikaros*:

- a) *Daidalos a jeho syn Ikaros, kteří se snažili utéct z Kréty pomocí vlastnoručně vyrobených křídel.*
- b) *Sázka stavitele Daidala s králem Athén Mínosem, že se mu podaří postavit vězení pro králova minotaura.*
- c) *Ikaros a jeho syn Daidalos, kteří se snažili utéct z Kréty pomocí vlastnoručně vyrobených křídel.*
- d) *Daidalos a Ikaros a jejich pokus utéct z Kréty, který byl zmařen pošetilostí a hloupostí Ikara, jenž neposlechl svého otce, a tak bídne zahynul.*

2) Vypiš alespoň 2 místopisné názvy z příběhu (např. Praha, Vltava...):

-
-

3) Daidalos zabil Táloa:

- a) z radosti
- b) nešťastnou náhodou
- c) z opilosti
- d) ze žárlivosti

4) *Daidalos a Ikaros pocházeli z Kréty.*

ANO   NE

5) Seřad' události, jak šly za sebou:

útěk z domoviny
výroba křídel
stavba labyrintu (bludiště)
smrt Táloa
smrt syna

6) Přiřaď čísla k písmenům (jedno písmeno je navíc):

1. Daidalos	a) syn
2. Ikaros	b) muž s býčí hlavou
3. Tálos	c) převozník
4. Minos	d) stavitel a sochař
5. Minotaur	e) krétský král

f) stavitel-učedník

7) *Králi patří koráby, pomyslí si, ale mně patří vzduch. Vysvětli, co tím Daidalos myslel.*

8) Jak na vás působil Daidalos? Jaký asi byl? Zkus napsat min 2 dobré vlastnosti a 2 slabosti, které Daidalos podle tebe měl.

+

-

9) Napiš alespoň 3 emoce, které především prostupují příběh (např. radost apod.)

-

-

-

10) Jaké poučení z příběhu plyne?

